

Henk Hardeman

Hoe ik mijn vader redde

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Kijk ook op
www.henkhardeman.nl
www.elsruiters.nl
www.ploegsma.nl
www.kinderboeken.nl

*Voor Alexander Osten, met wie ik begin jaren tachtig
aan de wieg stond van 'Moedermavo'.*

ISBN 978 90 216 7966 2 / NUR 284

© Tekst: Henk Hardeman 2019

Omslagontwerp en illustraties: Els Ruiters

Vormgeving binnenwerk: Studio Cursief, Irma Hornman

© Deze uitgave: Uitgeverij Ploegsma, Amsterdam 2019

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij Ploegsma drukt haar boeken op papier met het fsc-keurmerk.
Zo helpen we waardevolle oerbossen te behouden.

*Life is what happens to you,
while you're busy making other plans*
John Lennon

Ondersteboven

Mijn naam is Emma en ik ben net veertien geworden.

Eigenlijk heet ik helemaal niet Emma, maar mijn echte naam is vreselijk stom en daarom supergeheim. Het is een hippienaam waarmee ik ontzettend gepest ben op de basisschool. Daarom heb ik een andere naam bedacht toen ik naar de havo ging. Expres een Hele Gewone Naam die al jaren in de meisjesnamentoptien staat. Bij de administratie van het Groenland College weten ze wel hoe ik in het echt heet, maar bij 'roepnaam' heb ik 'Emma' ingevuld en alle leraren noemen me zo. Rik is de enige van mijn klasgenoten die weet hoe ik eigenlijk heet, maar daarover later.

Mijn ouders waren trouwens niet eens hippies. Mijn vader was vroeger een punker en hij heeft zelfs nog in een of ander vaag punkbandje gespeeld. Eind jaren zeventig, dus eeuwen voordat ik geboren werd. De naam van die punkband ben ik vergeten, maar ik weet wel de naam van het bandje dat ze daarna hadden: *Ondersteboven*. (Nederlandse bandjes hadden toen allemaal van die rare namen. Check het maar op YouTube.) Ze hadden geen succes met punkmuziek en opeens begon iedereen in het Nederlands te zingen. Dat gingen zij toen ook maar doen. Ze hadden een paar kleine hits, maar tegenwoordig hoor je alleen die ene nog. Tot die je neus uit komt. Mijn neus wel, tenminste.

'Moedermavo'. Zo heet ie. Mijn vader schreef het nummer in 1983. Ruim dertig jaar geleden! Ik weet niet eens of moedermavo's nog bestaan. Het was een soort cursus waar volwassen vrouwen hun middelbare school konden afmaken.

Ik hoor het liedje weleens als ik boodschappen doe in de supermarkt, dan schaam ik me te pletter. Vooral als mensen het mee gaan

neuriën, of erger nog, mee gaan zingen. Meestal kennen ze alleen het refrein:

*'s Avonds voor de moedermavo,
om een uur of acht,
zie ik haar naar binnen lopen.
Ik had haar al verwacht.
Blonde haren, blauwe ogen,
een mond die altijd lacht.
Zij is de dame van mijn dromen.
Wie had dat ooit gedacht?
Ik hou van haar, ik hou van haar...*

*Maar houdt zij ook van jou?
Doe doe wah, doe doe doe wah wah...*

De dame van mijn dromen... En dan dat koortje: *Doe doe wah...* Geweldig, hè? Niet dus. En ik krijg het de rest van de dag niet meer uit m'n kop. Daarom doe ik tegenwoordig vaak oortjes in als ik naar de supermarkt moet. Natuurlijk weet niemand in de supermarkt dat ik de dochter ben van de man die het schreef en zong, maar ik krijg altijd het gevoel dat iedereen dan naar me kijkt. Alsof ze het aan me kunnen ruiken.

Maar het idiote is dus dat we er al jaren zo ongeveer van leven, van die ene hit. Elke keer dat het gedraaid wordt, of gebruikt wordt voor reclames, of op verzamel-cd's wordt gezet met hits uit de jaren tachtig, krijgt mijn vader daar geld voor. En dat is best vaak. Niet dat we er een villa met een zwembad en een tennisbaan van kunnen betalen, maar als je tweehoog in een driekamerflat woont, is het wel te doen. En zeker als je maar met z'n tweetjes bent.

Mijn moeder is een tijdje geleden uit beeld verdwenen, maar daar wil ik het verder niet over hebben. Ik moet het wel even noemen, want toen begon de ellende. Daarvoor deed mijn vader nog weleens wat. Hij trad op in cafés, gaf pianoles, schreef liedjes voor kinderprogramma's. We gingen samen naar het theater, naar con-

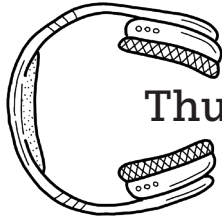
certen en de film. En hij kookte altijd de lekkerste dingen. Maar tegenwoordig doet hij bijna niets meer en verdient hij ook bijna niets meer. Ik weet niet hoelang we hier nog kunnen blijven wonen. Hij hangt in zijn stoel of ligt op bed en staart naar het plafond. Of hij kijkt naar oude clipjes van Ondersteboven die fans op YouTube hebben gezet.

Ondersteboven is trouwens al jaren geleden uit elkaar gegaan. Zogenaamd vanwege ‘muzikale meningsverschillen’. Dat betekent bij bandjes meestal dat ze elkaar spuugzat zijn en dat was bij Ondersteboven ook zo. Bovendien waren de andere bandleden stikjaloers, omdat het meeste geld voor ‘Moedermavo’ naar mijn vader ging. Ja doe, hij had de tekst en de muziek bedacht! Ze hadden bijna een nieuwe plaat klaar en toen barstte de bom. Jammer, want misschien waren ze daarmee wel net zo beroemd geworden als Doe Maar. En die komen elke tien jaar of zo weer bij elkaar om megaveel geld te verdienen met uitverkochte concerten voor bejaarde tieners van toen. En die lui van Doe Maar zijn nu dik in de zestig! Mijn vader is net pas vijfenvijftig geworden, maar voor hem is dat een extra reden om somber te zijn.

‘Vijfenvijftig en niks gepresteerd,’ zei hij een keer met een grafstem. (Hij wist niet dat ik al terug was uit school.)

Sinds mijn vader in een halve zombie is veranderd, eten we meestal ‘afhaal’: afhaalpizza, afhaalchinees en afhaalpatat. Zombievoer noemde hij dat vroeger altijd. Soms haal ik het, maar meestal bellen we en dan komt zo’n jongen op een brommertje het brengen. Ik probeer zelf weleens iets te koken, maar meestal mislukt dat. Aardappels branden aan, de spaghetti is te slap of te hard. Een eitje koken of bakken lukt nog net. En bami of nasi uit de magnetron, of soep uit blik, maar dat is het wel zo’n beetje.

Zonder ‘Moedermavo’ hadden we nu geen dak meer boven ons hoofd en geen eten op ons bord. Toch kan het zo niet veel langer doorgaan, er móét iets gebeuren. Maar wat? Daar lig ik al nachtenlang van wakker.

Thuisituatie

Vandaag was er een lange, dunne mevrouw met een snor aan de deur. 'Riet Dorreboom,' zei ze. 'Ik ben van de Kinderbescherming. Is je vader thuis?'

Ik bedoel niet dat ze echt een enorme snor had, zo eentje waar je puntjes aan kunt draaien, maar gewoon zo'n streepje zwarte haartjes op haar bovenlip. Vanaf het moment dat ze binnenkwam, kon ik mijn ogen er niet meer van afhouden.

'Is je vader thuis?' herhaalde ze ongeduldig.

'Wat? Eh ja, m'n vader is thuis.' Hij is altijd thuis, maar het leek me niet slim om dat aan haar snor te hangen. 'Maar er hoeven hier geen kinderen beschermd te worden, hoor.'

'Dat maak ik wel uit,' zei Dorreboom bits. Ze duwde me opzij en beende de kamer in.

Mijn vader hing in zijn stoel. Het viel me nu pas op dat hij zich al een paar dagen niet geschoren had. Dat kwam natuurlijk doordat ik met Dorreboom meekeek. Zijn lange grijze haar was vettig en hij droeg een vieze trainingsbroek en een slobbertrui. Ik snoof. De weëig zoete geur van wiet hing zwaar in de lucht. Ook dat nog.

Dorreboom bleef midden in de kamer stokstijf stilstaan en stak haar neus omhoog. Een jachthond die prooi ruikt. Ze schudde haast onmerkbaar haar hoofd en draaide het toen rond als een periscoop. Ik draaide met haar mee en zag de torenhoge stapel lege pizzadozen naast het aanrecht. (Shit, die had ik gisteren weg willen brengen naar het oud papier!) Toen ging haar blik, en die van mij dus ook, naar de berg afwas op het aanrecht. (Die had ik ook weg willen werken, maar daar had ik vanwege een belangrijke toets geen tijd voor gehad.) Tot slot bleven haar ogen rusten op de

overleden palm in de hoek. Haar mond werd een streep.

Na een heel lange stilte zei ze: 'Ik kom hier om de thuissituatie te peilen.' Ze ging zitten op het randje van de tweezitsbank, na een afkeurende blik op de grote bruine vlek midden op de bekleding. (Onze poes Alibaba heeft daar ooit gejongd. Pas toen ze zwanger werd, hadden we door dat het een meisje was. Anders hadden we haar natuurlijk geen Alibaba genoemd.)

'De thuissituatie?' herhaalde ik, omdat mijn vader bleef zwijgen. Er lag een afwezige blik in zijn ogen, alsof hij in gedachten ergens in Verwegistan was. En dat was hij vermoedelijk ook, gezien het aantal peuken in en vooral naast de asbak.

Maar Dorreboom bleef strak naar mijn vader kijken, alsof ik helemaal niets had gezegd. Waarschijnlijk was ze nu aan het peilen. 'De thuissituatie. Van uw burens kreeg ik bezorgde berichten, dat u sinds het, eh... vertrek van uw vrouw niet goed meer voor P. (hier noemde ze mijn echte naam) zorgt. Het huis vervuult, uw persoonlijke hygiëne laat te wensen over, u kookt niet meer...'

Mijn vader stak traag een hand op. 'Ik bel,' zei hij met een grijns.

'U belt?' Dorreboom fronste haar wenkbrauwen.

Hij knikte. 'De pizzakoerier.' En toen begon hij te giechelen.

Ik voelde dat ik knalrood werd. 'Wilt u iets drinken?' vroeg ik gauw. 'Koffie, thee, limonade?'

'Een glas water,' antwoordde Dorreboom, zonder haar blik van mijn vader af te wenden.

Nadat ik een glas gevuld had, bleef ik een tijdje bij het aanrecht staan, met mijn rug naar de zithoek. Toen mijn vader eindelijk stopte met zijn stomme gegiechel, draaide ik me om, liep langzaam terug naar de tafel en zette het glas bij Dorreboom neer. Er lag inmiddels een notitieboekje op haar schoot waarin ze druk aan het schrijven was.

Ik probeerde te zien wat erin stond, maar toen ik me vooroverboog, sloeg ze het met een klap dicht.

'Hij doet heus wel wat, hoor,' sputterde ik.

'O ja?' Dorreboom had me al die tijd nauwelijks een blik waardig gekeurd, maar nu leek ze dwars door me heen te kijken. 'Wat dan?'

‘Nou, eh, de boodschappen,’ loog ik. Niet weer rood worden!

Ze zuchtte en sloeg haar boekje weer open, bladerde erin en liet haar ogen over de regels gaan. ‘De burens zien je een paar keer per week zeulen met zware boodschappentassen. Dat meisje moet alles alleen doen, zeiden ze letterlijk. Je vader zien ze bijna nooit buiten.’

Hij gaat alleen nog ’s avonds de deur uit om wiet te halen, dacht ik. Stomme rotburen. Waarom lieten ze ons niet met rust? Het was misschien wel goed bedoeld, maar wat ging er nu met ons gebeuren? Mijn hart begon als een gek te bonken, een drumsolo was er niks bij.

Dorreboom keek weer naar mijn vader. ‘Ik maak hier een verslag van. U begrijpt zelf ook wel dat dit zo niet kan. Uw dochter is veel te jong om alles alleen te doen en ze zit bovendien nog op school.’

‘Maar het gaat heel goed op school!’ protesteerde ik. ‘Ik haal ontzettend goede cijfers. Echt! Vraag maar aan m’n mentor.’

‘Dat zal best, maar toch kan het niet.’ Ze zei het zonder een spoor-tje medeleven, alsof ze een agent was die een bekeuring uitschreef voor rijden zonder licht. ‘Er moet iemand zijn om voor je te zorgen. Dat staat in de wet. En daar moeten we ons aan houden.’

Ik begon kwaad te worden. ‘Ik kan heel goed voor mezelf zorgen! En ook voor mijn vader,’ voegde ik er bijna onhoorbaar aan toe.

Dorreboom stond op en deed het boekje terug in haar handtas. ‘Meneer Sweerts, ik zal aanbevelen dat uw dochter tijdelijk in een plaatsvervangend gezin wordt geplaatst. Voor haar eigen bestwil. Ik vrees dat gezinstherapie hier voorlopig geen uitkomst biedt, dus we gaan er wat vaart achter zetten. Dat is beter voor iedereen.’

Ik keek naar mijn vader. Hij leek het niet te hebben gehoord. ‘Pap! Ze wil me uit huis plaatsen. Dat kán toch niet?!’ Ik schudde aan hem, maar er kwam alleen weer een domme grijns op zijn gezicht. ‘Hij kan niet zonder me!’ riep ik wanhopig.

‘Ik zal regelen dat er hulp voor hem komt,’ zei Dorreboom. ‘En hij moet natuurlijk in therapie.’

‘En dan? Mag ik dan weer naar huis? Als hij klaar is met die therapie?’ Ik had ontzettend veel zin om te janken, maar dat wilde ik niet doen waar die heks bij was.

‘Dat zien we tegen die tijd wel weer.’ Ze keek weer naar mijn vader. ‘Meneer Sweerts, ik lever morgen mijn verslag in bij de Kinderbescherming en binnen zeer korte tijd zal er actie worden ondernomen. U hoort van ons.’ Ze liep naar de deur en legde haar hand op de deurknop. Toen draaide ze zich half om. ‘Uw naam klinkt me bekend in de oren... Bent u al eens eerder in aanraking geweest met de Kinderbescherming?’

‘Hij zat in Ondersteboven,’ mompelde ik. ‘Een band. Begin jaren tachtig.’ Toen moest Dorreboom nog jong zijn geweest. Al kon ik me dat eerlijk gezegd niet voorstellen. Dorreboom dansend in een disco? Met een jaren tachtig-kapsel, een oversized spijkerjack en beenwarmers? *No way!*

Ze keek een paar tellen peinzend, toen schoten opeens haar wenkbrauwen omhoog. Haar mondhoeken trilden even, alsof er een glimlach probeerde door te breken. ‘Och ja, Ondersteboven. Hoe heette dat liedje van ze ook alweer? “Moedermavo”, toch?’

Heel even had ik het krankzinnige idee dat ze het liedje ter plekke zou gaan neuriën, of dat ze zelfs de tekst zou gaan zingen. Of de danspasjes uit de clip zou gaan nadoen. Maar haar hoofd deinde alleen even mee op een paar maten denkbeeldige muziek. Toen opende ze de deur en stapte naar buiten.

Ik keek naar haar glas. Ze had niets gedronken.